

Зінкевич А.В.аспірант кафедри обліку та контролю в сфері публічного управління
Тернопільського національного економічного університету**Zinkevych Anastasiia**

Ternopil National Economic University

ТЕХНОЛОГІЇ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

THE TECHNOLOGIES FOR ADMINISTRATION AND PROJECTION OF VALUE ADDED TAX: REALITIES OF TODAY

У статті висвітлено роль та значення податку на додану вартість в розвитку соціально-економічних процесів держави. Наголошено на важливості гармонізації процедур адміністрування податку на додану вартість в Україні та країнах Європейського Союзу. Зазначено передумови та сучасні особливості електронного адміністрування податку на додану вартість. Систематизовано чинники впливу на методика прогнозування податку на додану вартість в Україні. Проаналізовано механізм реєстрації податкових накладних податковими органами на базі інформаційних ресурсів. Акцентовано увагу на тому, що електронні технології в адмініструванні та прогнозуванні податку на додану вартість спроможні мінімізувати ризики податкового та облікового характеру.

Ключові слова: податкова система, податок на додану вартість, електронне адміністрування, прогнозування, реєстр податкових накладних, аудит податку на додану вартість.

В статье освещены роль и значение налога на добавленную стоимость в развитии социально-экономических процессов государства. Сделан акцент на важности гармонизации процедур администрирования налога на добавленную стоимость в Украине и странах Европейского Союза. Указаны предпосылки и современные особенности электронного администрирования налога на добавленную стоимость. Систематизированы факторы влияния на методика прогнозирования налога на добавленную стоимость в Украине. Проанализирован механизм регистрации налоговых накладных налоговыми органами на базе информационных ресурсов. Акцентируется внимание на том, что электронные технологии в администрировании и прогнозировании налога на добавленную стоимость способны минимизировать риски налогового и учетного характера.

Ключевые слова: налоговая система, налог на добавленную стоимость, электронное администрирование, прогнозирование, реестр налоговых накладных, аудит налога на добавленную стоимость.

The article highlights the role and value of the value added tax in the development of social and economic processes of the state. The importance of harmonizing the procedures for administering value added tax in Ukraine and the European Union countries is emphasized. The preconditions and modern features of the electronic administration of value added tax are indicated. It is proved that a significant role among budget resources belongs to the state of value added tax. One of the reasons for tax forecasting is the calculation of the number of revenues to be put into the country's budget for the relevant year. The factors influencing the methodology of forecasting the value-added tax in Ukraine are systematized. It was stated that the informatization of the process of administering the value-added tax in Ukraine is ensured through the application of innovative technologies in tax administration, in particular through the introduction of a taxpayer's electronic cabinet. It is proved that the system for monitoring the compliance of tax invoices / settlements with the risk level criteria is directed not only to preventive measures of potential violations of unscrupulous value added tax payers, but also does not allow unreasonably to create a tax credit at the registration stage. It is emphasized that electronic technologies in the administration and forecasting of value added tax are able to minimize tax and accounting risks. The main direction of improving the system of administration of value added tax is the improvement, updating or borrowing of information technologies that will enable to effectively and stably administer and predict VAT and facilitate the activities of both taxpayers and tax authorities.

Key words: tax system, value added tax, electronic administration, forecasting, tax invoice registry, value added tax audit.

Постановка проблеми. Нині податкові надходження, зокрема надходження від непрямих податків, виконують важливу роль у наповненні Державного бюджету України. Податок на додану вартість є ефективним економічним інструментом регулювання суспільного виробництва. Сучасні інформаційні технології дають безліч можливостей для вдосконалення чинної системи адміністрування податку на додану вартість в Україні, таких як збільшення надходжень до бюджету, ефективна система відшкодування, запровадження інновацій, які попереджують неправомірні дії платників та скорочують фінансові затрати контролюючих органів.

З огляду на високий рівень значущості податку на додану вартість та низку проблем його адміністрування (відсутність пільгової ставки, неефективний механізм надання пільг, складний механізм реєстрування податкових накладних, неефективне використання фіскального потенціалу тощо) потребують подальших наукових досліджень практика та проблематика його справляння в Україні, особливо в контексті інформатизації процедур його адміністрування та прогнозування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти адміністрування податку на додану вартість, зокрема з використанням інформаційних технологій, розглядали у своїх працях такі вчені, як О.В. Власова, М.О. Думчиков, Т.Ю. Загорельська, Т.І. Єфименко, О.О. Кравчук, А.М. Соколовська, К.Ю. Пряміцин, Л.В. Юрчишина. Проблематику планування та прогнозування податкових платежів до бюджетів висвітлювали у своїх наукових доробках такі вчені, як Ю.Б. Іванов, Г.Ю. Ісаншина, А.Я. Кізіма, Л.О. Коваленко, Н.І. Козьмук, І.А. Крисоватий. Особливості первинного та аналітичного обліку податку на додану вартість у сучасних умовах господарської діяльності досліджували такі фахівці, як Т.Л. Колеснікова, М.Р. Лучко, О.І. Оксенюк, О.А. Подолянчук, Р.Б. Скольська, А.А. Чирва.

Актуальним сьогодні є визначення ефективності справляння податку на додану вартість на базі дієвого використання інформаційних систем та технологій, потребує гармонізації методика нарахування та прогнозування податку на додану вартість відповідно до стандартів Європейського Союзу, а також важливо досліджувати перспективи здійснення можливих реформ стосовно податкової системи в контексті налагодження обліково-інформаційного забезпечення та ефективного бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Метою статті є обґрунтування теоретико-інформаційних аспектів адміністрування та

прогнозування податку на додану вартість в Україні з урахуванням його фіскальної ролі та механізму справляння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адміністрування ПДВ у більш ніж 140 країнах світу свідчить про ефективність та прийнятність цього виду оподаткування у забезпеченні надійного джерела доходів урядів. Незважаючи на те, що ПДВ є одним з найбільш поширених податків, він все ще залишається одним з найскладніших та найсуперечливіших елементів податкової системи, а через суттєві проблеми свого справляння може перетворитися з бюджетоутворюючого на бюджетовитратний.

Про важливість податку на додану вартість в економіці кожної країни, яка прагне розвиватись та відповідати сучасним вимогам ринкової економіки, свідчить те, що ще у 1967 році Першою Директивою Ради ЄС встановлено, що держави-члени повинні до 1970 року замінити системи податків з обігу спільною системою ПДВ. Система оподаткування ПДВ була відображена в Шостій Директиві Ради ЄС, в якій було встановлено граничний розмір основної ставки, яка повинна бути не меншою за 15%. Окремим пунктом зазначалось, що країни-учасники мають право застосовувати одну або дві занижені ставки, які не можуть бути нижчими за 5% [1].

У країнах Євросоюзу ПДВ відіграє суттєву роль, тому що завдяки цьому податку досягається основна мета інтеграції країн, що полягає у забезпеченні вільного переміщення товарів, послуг, праці й капіталу. Отже, цей податок має не тільки економічне, але й соціально-політичне значення.

Задля ефективного функціонування системи адміністрування ПДВ важливо застосовувати інформаційно-технічні системи для полегшення роботи суб'єктів оподаткування, зокрема фіскальних органів, у сфері пошуку, збирання, накопичення, оброблення, передачі та використання інформації.

Передумовами введення системи електронного адміністрування ПДВ в українську фіскальну практику були:

- можливість недобросовісним платникам уникати сплати податкових зобов'язань та безпідставно отримувати відшкодування ПДВ з бюджету, яку давала система, що існувала до 1 січня 2015 року;

- недосконала система адміністрування податків, що давала можливість експансії корупційних явищ та шахрайських схем;

- створення тіньовою економікою та «ринком» податкових оптимізаторів нерівних умов діяльності для законослухняних платників податків, на яких лягає найбільше податкове

навантаження, що стримує їх економічне зростання [2, с. 178].

Під системою електронного адміністрування податку на додану вартість варто розуміти технічний засіб, який зосереджений на забезпеченні обліку адміністрування ПДВ. Система передбачає використання такого інструмента, як електронний рахунок, який є головною складовою системи електронного адміністрування ПДВ. Основна мета впровадження полягає в безперервному контролі за формуванням та відшкодуванням ПДВ [3].

З початком використання електронного документообігу, зокрема системи електронного адміністрування ПДВ, Україна стала на крок ближче до світових економічних стандартів, тому що більшість країн світу застосовують електронну форму звітності. Варто звернути увагу на досвід таких країн, як Словаччина, Естонія, Франція, Німеччина, які запровадили електронну форму звітності, яку з часом вдосконалили.

Запровадження електронної звітності – це зниження затрат і поліпшення звітності платників податків, полегшення процедур, спрощення оброблення та отримання звітності, безконтактний метод, який унеможливує зловживання в податковій сфері [1].

Згідно з класифікацією Бюджетного кодексу України виділяють чотири основних джерела надходжень до Державного бюджету, а саме податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та трансферти [4]. Фактично податкові надходження до державного бюджету у 2018 році склали 986,349 млрд. грн. і формують практично 84% доходів бюджету [5].

ПДВ в Україні є основним бюджетоформуючим податком і повністю зараховується до державного бюджету, який, незважаючи на складність механізму його адміністрування, що пов'язана з високим рівнем податкового боргу, ухиленням, податковими пільгами, приносить значні надходження до бюджету України. Отже, державі важливо здійснювати прогноз надходжень від податку на додану вартість. Прогнозування обсягів ПДВ є найбільш складним та затратним серед усіх інших податків, адже на його надходження впливає значна кількість чинників, зокрема інфляція, стан кон'юнктури світового ринку, динаміка експорту та імпорту, система митних обмежень та квот, рівень протекціонізму, внутрішнє споживання, стан розрахунків, адміністрування. Прогнозування податку на додану вартість здійснює низка державних та недержавних органів. Однією з причин здійснення прогнозування податку є розрахунок кількості

надходжень для закладення в бюджет країни на відповідний рік.

Прогнозування надходжень ПДВ здійснюється з урахуванням динаміки та змін кон'юнктури внутрішнього попиту та кон'юнктури пропозиції. Вплив динаміки імпорту товарів на надходження податку реалізується в блоці розрахунку надходжень податку з ввезених на територію України товарів [6, с. 55]. Розрахунки обсягів бюджетного відшкодування ПДВ здійснюються з урахуванням таких чинників, як динаміка експорту товарів та послуг, зміна структури собівартості експортно орієнтованих видів діяльності, динаміка обсягів виробництва.

Прогнозування податку на додану вартість здійснюється відповідно до Методики прогнозування надходжень податку на додану вартість. Метою проведення дослідження є отримання незалежної оцінки прогнозу ПДВ.

Прогнозні надходження ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням змін у кон'юнктурі попиту (зокрема, споживчого) розраховуються відповідно до Додатка № 2 (спрощений метод) та Додатка № 3 (деталізований метод). Кожен додаток містить 12 та 10 показників відповідно.

Згідно із зазначеною методикою прогнозування ПДВ очікуваний показник надходжень ПДВ до державного бюджету на 2019 рік становитиме 414,25 млрд. грн., що на 10,61% більше, ніж надходження у 2018 році. Щодо прогнозних надходжень податку за 2020 та 2021 роки, то вони становитимуть 467,57 та 523,89 млрд. грн., тобто прогнозується, що за 3 роки надходження від ПДВ зростуть в 1,4 рази (рис. 1).

Задля забезпечення точнішого прогнозування ця Методика потребує перегляду, оскільки є застарілою не тільки за підходом до розрахунку, але й через відсутність низки вихідних даних, що викликано змінами їх обліку та моніторингу. Основними недоліками цієї Методики є високий ступінь неточності прогнозу, значна трудомісткість використання Методики, відсутність уваги на вплив зміни ставок податків на зміну бази оподаткування.

Інформатизація процесу адміністрування ПДВ в Україні важливим чином забезпечується через застосування інноваційних технологій в адмініструванні податків, зокрема за допомогою впровадження Електронного кабінету платника податків. Функціонування сервісу Електронного кабінету здійснюється на основі прозорості, контрольованості, автоматизованості, функціональності, своєчасності усунення технічних проблем, спрощеності взаємодії платників та контролюючого органу тощо. Модернізований Електронний кабінет платника складається з двох функціональних частин, а

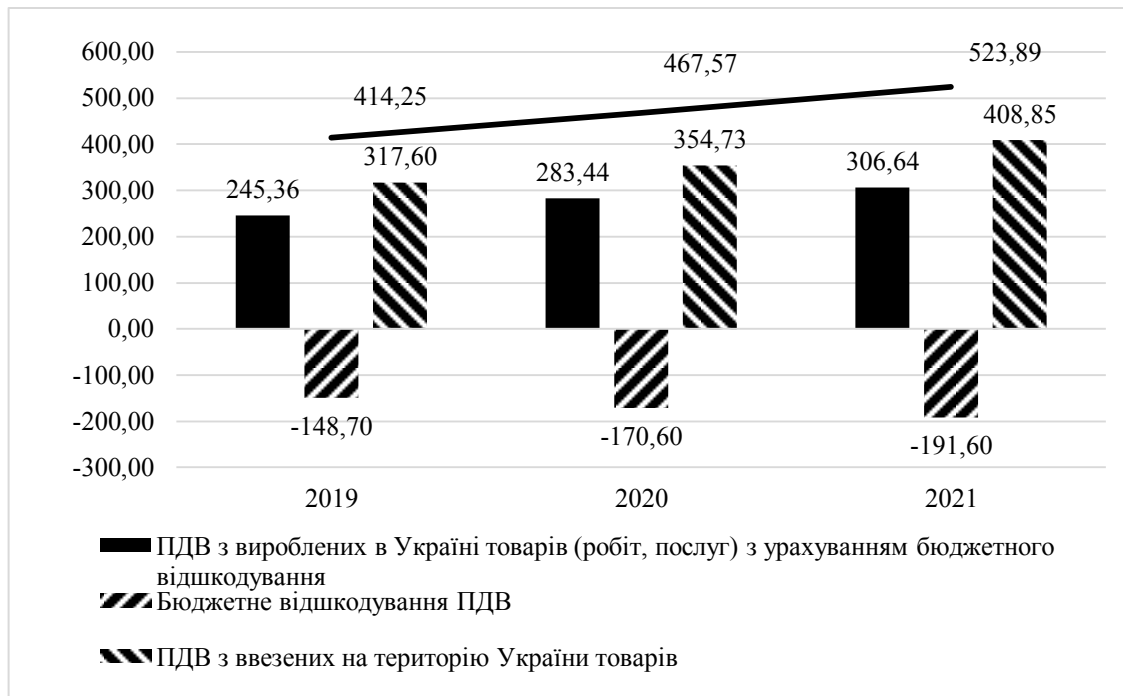

Рис. 1. Розрахунок прогнозу основних складових ПДВ на 2019–2021 роки, млрд. грн.

Джерело: побудовано автором на основі джерел [5; 7; 8]

саме відкритої та закритої. Користуватися відкритою частиною Електронного кабінету платника можна без ідентифікації особи [9, с. 108].

У приватній частині платник може скористатися сервісами системи Електронного адміністрування ПДВ, тобто окремо для платника ПДВ в Електронному кабінеті створені електронні сервіси, зокрема розділи «СЕА ПДВ», «Показники СМКОР», «Реєстрація ПН/РК», «ЄРПН».

Зазначимо, що розділ «ЄРПН» надає доступ до даних Єдиного реєстру податкових накладних у режимі реального часу (онлайн), тобто за його допомогою можна відстежувати реєстрацію податкових накладних/розрахунків коригування, показники ліміту для реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування, а також бачити, хто зареєстрував ПН/РК. Істотним недоліком ЕКП порівняно з іншими сучасними бухгалтерськими сервісами є те, що він не може автоматично формувати ПН на підставі журналу операцій підприємства.

За допомогою розділу системи електронного адміністрування користувачі Електронного кабінету отримують доступ до інформації із системи електронного адміністрування ПДВ, а саме зі вкладок «Реєстр операцій», «Реєстр транзакцій», «Інформація про суму перевищення».

У розділі «Показники СМКОР» (Система моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям ступеня ризиків) можна побачити зна-

чення своїх показників Р і D за системою моніторингу критеріїв ризику платника ПДВ. Також тут можна подивитися свою позитивну історію, яка оновлюється кожного місяця фіскальною службою [9, с. 109].

Згідно з пунктом 201.16 статті 201 Податкового кодексу України з 1 липня 2017 року реєстрація податкової накладної/розрахунку коригування у ЄРПН може бути зупинена в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Отже, була розроблена сукупність критеріїв для оцінювання ризиковості податкових накладних чи розрахунку коригування, і якщо така накладна/розрахунок коригування відповідає критеріям, то її реєстрація у ЄРПН буде зупинена. Зазначені критерії з переліком документів, достатніх для прийняття рішення про реєстрацію податкової накладної/розрахунку коригування в ЄРПН, затверджені наказом № 567 [10].

Цей процес здійснюється у вигляді моніторингу органами Державної фіскальної служби на підставі даних звітних показників платника податку, наявної податкової інформації, а також інформації, поданої платником за формою згідно з додатком до цих Критеріїв, якщо таку інформацію враховано Комісією ДФС України.

Податкові накладні в Єдиному реєстрі починають оброблятися на основі первинного контролю, який складається з таких етапів:

1) розшифрування даних, тобто перевірка електронного цифрового підпису та відповідність певному формату;

2) перевірка реєстраційних даних платника;
3) перевірка системи електронного адміністрування податку на додану вартість за формою достатності коштів Σ накладних.

Якщо податкова накладна не пройшла контроль первинного етапу, то платник цього податку має змогу виправити причину неприйняття й надіслати накладну повторно. Якщо ж податкова накладна або розрахунок коригування пройшли успішно первинний контроль, то вони переходять до наступного етапу контролю, заснованого на системі моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям ступеня ризиків.

Щодо критеріїв автоматичного моніторингу податкових накладних, то основними можна вважати обсяг постачання товару/послуги, зазначений у податковій накладній (який порівнюється з різними величинами), та відсутність анулювання ліцензій, інших дозвільних документів. Варто відзначити, що критерії визначені в правових нормах недостатньо чітко, тому на практиці це є використанням машинних алгоритмів, що визначаються постановниками задач під час програмування відповідних комп'ютерів, що обслуговують Систему електронного адміністрування ПДВ. Саме на основі цих алгоритмів ця система блокує податкові накладні [11].

Якщо за результатами моніторингу буде визначено, що податкова накладна/розрахунок коригування відповідає будь-якій одній з умов, наведених у пункті 6.2 Критеріїв, реєстрація такої накладної/розрахунку буде зупинена.

Ця система моніторингу побудована так, аби швидко реагувати на зловживання недобросовісних платників податків.

Новий механізм дає змогу автоматично проаналізувати податкову накладну щодо наявності ризиків. Це дає можливість зупинити випадки безпідставної реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування, коли постачальник фактично не здійснює господарську операцію, а реєструє виключно задля надання покупцю необґрунтованої податкової вигоди у вигляді неправомірно сформованого кредиту з ПДВ.

Система моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям ступеня ризиків не лише спрямована на вжиття превентивних заходів потенційних порушень недобросовісних платників податку на додану вартість, але й не дає змогу безпідставно формувати податковий кредит вже на стадії реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування, тобто ще до моменту подання податкової декларації з цього податку.

Це сприяє детінізації економіки, створенню рівних конкурентних умов діяльності для суб'єктів господарювання, збільшенню надходжень до бюджету. За зупиненими та відмовленими в реєстрації податковими накладними не формується податковий кредит, за рахунок якого реальний сектор економіки мав змогу мінімізувати свої податкові зобов'язання, отже, сьогодні всі ці суми декларуються й сплачуються в бюджет.

Контролюючий орган постійно наголошує на тому, що система моніторингу звільнена від втручання людського фактору, оскільки весь процес відбувається автоматично [12], але з цим твердженням можна погодитися частково, адже рішення щодо реєстрації все одно приймається працівниками фіскального органу.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, вагомий вплив на збільшення надходжень податку на додану вартість здійснює ефективно побудований алгоритм використання інформаційних технологій. Нині контролюючі органи намагаються спростити адміністрування податку на додану вартість, скоротити спілкування платників податків з податковими інспекторами й максимально зменшити тиск на бізнес.

За допомогою інформаційних технологій фіскальні органи доносять податкову інформацію для платників, а також є можливість консультації платників, подачі скарг на контрагентів для платників ПДВ тощо. Найвагомим нововведенням є Електронний кабінет платника податку, що є величезним кроком уперед, який дає можливість платнику без спілкування з податківцями розраховувати податки, надсилати звітність до контролюючого органу, отримувати різну інформацію для полегшення роботи платників, а ДФС через цей сервер може попереджувати платника про перевірки, надсилати податкове повідомлення-рішення тощо.

В подальшому необхідно оновлювати технічне забезпечення для введення Єдиного рахунку, тому що це скоротить фінансові затрати для адміністрування не лише ПДВ, але й інших податків, а також відкриє нові можливості для платників і полегшить їх діяльність у сфері оподаткування.

Таким чином, основним напрямом вдосконалення системи адміністрування податку на додану вартість є покращення, оновлення чи запозичення інформаційних технологій, які даватимуть змогу ефективно та стабільно адмініструвати та прогнозувати ПДВ і полегшуватимуть діяльність як платників податків, так і податкових органів.

Список використаних джерел:

1. Про спільну систему податку на додану вартість : Директива Ради від 28 листопада 2006 року № 2006/112/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928.
2. Колесникова Т.Л. Деякі проблемні аспекти застосування на практиці електронного адміністрування ПДВ. *Адміністративне право і процес, фінансове право*. 2016. № 5. С. 177–179.
3. Електронне адміністрування податку на додану вартість. 2017. URL: https://protocol.ua/ua/elektronne_administruvannya_podatku_na_dodanu_vartist.
4. Бюджетний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50–51. Ст. 572. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-176>.
5. Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
6. Кізіма А.Я., Крисоватий А.І. Прогнозування і планування надходжень податку на додану вартість: теорія та практика. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. 2011. № 16. С. 51–57.
7. Про затвердження Методики прогнозування надходжень податку на додану вартість : Наказ від 31 серпня 2004 року № 545/315/502/637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1202-04>.
8. Кінцеві споживчі витрати домашніх господарств за цілями. 2014–2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/vvp/kkv_vvp/kkv_vvp_u/ksv_dg0118_u.htm.
9. Пряміцин К.Ю. Електронний кабінет – сучасний механізм взаємодії платника податків та державної фіскальної служби. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2017. № 3/4. С. 108–109.
10. Про систему моніторингу відповідності податкових накладних/розрахунків коригування критеріям оцінки ступеня ризиків : Лист ДФСУ від 6 вересня 2017 року № 2723/99-99-07-05-01-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2723872-17>.
11. Кравчук О.О. Інтернет речей і сучасні системи автоматизованого прийняття рішень у податкових правовідносинах. URL: <http://afgp.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/10/Kravchuk-IoT-tax-relationships-conf.pdf>.
12. Думчиков М.О. Зарубіжний досвід країн Європейського Союзу у сфері удосконалення оподаткування та доцільність його застосування в Україні. 2017. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo04/part_1/33.pdf.

References:

1. Pro spilnu systemu podatku na dodanu vartist : Dyrektyva Rady vid 28 lystopada 2006 roku № 2006/112/leS [On the common system of value added tax: Council Directive No 2006/112 / EC of November 28, 2006]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_928. (in Ukrainian)
2. Kolesnykova T.L. (2016). Deiaki problemni aspekty zastosuvannya na praktytsi elektronnoho administruvannya PDV [Some problematic aspects of the use of VAT e-administration in practice]. *Administratyvne pravo i protses, finansove pravo*, 5, 177–179. (in Ukrainian)
3. Elektronne administruvannya podatku na dodanu vartist [E-administration of value added tax]. 2017. URL: https://protocol.ua/ua/elektronne_administruvannya_podatku_na_dodanu_vartist. (in Ukrainian)
4. Biudzhetni kodeks Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2010. № 50–51. St. 572 [The Budget Code of Ukraine. Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 2010. № 50-51. Art. 572]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-176>. (in Ukrainian)
5. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy [The State Treasury of Ukraine]. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>. (in Ukrainian)
6. Kizyma A.Ia., Krysovatyi A.I. (2011). Prohnozuvannya i planuvannya nadkhodzhen podatku na dodanu vartist: teoriia ta praktyka [Prediction and planning of vat income: theory and practice]. *Naukovi zapysky. Serii «Ekonomika»*, 16, 51–57. (in Ukrainian)
7. Pro zatverdzhennia Metodyky prohnozuvannya nadkhodzhen podatku na dodanu vartist : Nakaz vid 31 serpnia 2004 roku № 545/315/502/637 [On Approval of the Methodology of Forecasting Revenues of Value Added Tax: Order dated August 31, 2004 No. 545/315/502/637]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1202-04>. (in Ukrainian)
8. Kintsevi spozhyvchi vytraty domashnikh hospodarstv za tsiliamy [Final consumer expenses of households for purposes]. 2014–2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/vvp/kkv_vvp/kkv_vvp_u/ksv_dg0118_u.htm. (in Ukrainian)
9. Priamitsyn K.Iu. (2017). Elektronnyi kabinet – suchasnyi mekhanizm vzaiemodii platnyka podatkov ta derzhavnoi fiskalnoi sluzhby [Electronic cabinet is a modern mechanism of interaction between the taxpayer and the state fiscal service]. *Visnyk NTUU «KPI». Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo*, 3/4, 108–109. (in Ukrainian)
10. Pro systemu monitorynhu vidpovidnosti podatkovykh nakladnykh/rozrakhunkiv koryhuvannya kryteriiam otsinky stupenia ryzykiv : Lyst DFSU vid 6 veresnia 2017 roku № 2723/99-99-07-05-01-18 [About the system of monitoring the conformity of tax invoices / calculations of adjustments to the criteria for assessing the degree of risk: Letter DFSU from September 6, 2017, No. 2723 / 99-99-07-05-01-18]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2723872-17>. (in Ukrainian)

11. Kravchuk O.O. Internet rechei i suchasni systemy avtomatyzovanoho pryiniattia rishen u podatkovykh pravovidnosynakh [Internet of things and modern systems of automated decision-making in tax legal relationships]. URL: <http://afgp.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/10/Kravchuk-IoT-tax-relationships-conf.pdf>. (in Ukrainian)
12. Dumchikov M.O. Zarubizhnyi dosvid krain Yevropeiskoho Soiuzu u sferi udoskonalennia opodatkuvannia ta dotsilnist yoho zastosuvannia v Ukraini [Foreign experience of the European Union countries in the field of improving taxation and expediency of its application in Ukraine]. 2017. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo04/part_1/33.pdf. (in Ukrainian)